

тей видатків місцевих бюджетів. І якщо літом 2012 року їх частково вдалося вирішити, то на початку вересня ці проблеми не лише поновилися, але й набули масового характеру, що привело до затримки й блокування платежів місцевих бюджетів. Більша частина платіжних доручень й рахунків стосувалася незахищених видатків місцевих бюджетів, а саме: житлово-комунального господарства, утримання установ бюджетної сфери та соціальної інфраструктури тощо. Затримка й блокування коштів місцевих бюджетів навіть на декілька днів створюють для органів місцевого самоврядування серйозні проблеми.

Таким чином, враховуючи вищевикладене, необхідно відмітити, що діюча система міжбюджетних відносин не може вважатися досконалою через низку таких проблем як посилення централізації фінансових ресурсів, всупереч Концепції реформування місцевих бюджетів. Вирішити проблеми казначейського обслуговування місцевих бюджетів можна шляхом розподілу єдиного казначейського рахунку на два рахунки з метою окремого обліку та використання коштів Державного та місцевих бюджетів, а також шляхом використання коштів казначейського рахунку, на якому обліковуються доходи та видатки місцевих бюджетів, для покриття дефіциту фінансових ресурсів Державного бюджету України тільки на договірній основі між центральним органом виконавчої влади, що забезпечує формування державної фінансової політики та відповідними органами місцевого самоврядування.

Ніщимна С. О.

*Чернігівський державний інститут економіки і управління,
декан юридичного факультету, кандидат юридичних наук, доцент*

ПРИНЦИП ЗАКОННОСТІ У ПУБЛІЧНІЙ ФІНАНСОВІЙ ДІЯЛЬНОСТІ

Дотримання та зміцнення законності у публічній фінансовій діяльності залежить від рівня фінансової дисципліни в державі та наявності реальних (дієвих) механізмів відповідальності суб'єктів такої діяльності у разі вчинення ними фінансових й інших правопорушень. Очевидно, що у цьому процесі не аби яке значення має дієвість та реалізація такого загальноправового принципу, як законність.

На нашу думку, принцип законності полягає у:

1) точному і неухильному виконанні вимог закону при реалізації заходів фінансово-правової відповідальності;

2) обґрунтованості застосування відповідальності до правопорушника. Цей принцип реалізується в усіх галузях права, у т.ч. і фінансового. Суб'єкти фінансового права при здійсненні своїх прав і виконанні обов'язків повинні дотримуватись вимог законності.

Принцип, що розглядається, дає уявлення про правову дійсність під кутом зору практичної реалізації права. У науковій літературі взагалі, і фінансово-правовій, зокрема, не сформовано уніфікованого підходу щодо визначення цього поняття, його вихідних елементів та основних аспектів реалізації. Проблемою законності цікавилися дослідники різних сфер життєдіяльності різних історичних епох, від античності до сьогодення.

Принцип законності знаходить своє вираження у тому, що вся публічна фінансова діяльність регламентується нормами фінансового права, дотримання яких забезпечується, у разі необхідності, примусовою силою держави.

Дослідження законності як феномену суспільної дійсності, зв'язку її теоретичних положень з умовами практичної реалізації є не лише важливою науковою, але й практичною проблемою. Історичний досвід функціонування державно-правових систем багатьох країн світу свідчить про те, що дотримання в них вимог законності сприяє розкриттю права не тільки як засобу втілення інтересів членів суспільства, але й як інструмента реалізації особистих інтересів індивідів, їхньої свободи. Тобто, є основою функціонування правової системи в цілому, і проявом обов'язкового елементу, зокрема, фінансового права. За своєю суттю це є якісна характеристика права, що забезпечує його зміст, отже її дослідження необхідно не тільки для визнання інших принципів фінансового права, але й для створення на її основі відповідних норм права.

Законність у правореалізації – це дотримання норм фінансового й іншого законодавства. У фінансовому праві реалізація принципу законності вимагає наявності відповідного законодавства. При цьому законодавство має бути таким, що відповідає сучасним потребам суспільства, ринкових відносин. Для того, щоб закони, їх норми реалізовувалися найбільш ефективно, фінансове законодавство має бути зрозумілим для правозастосувачів і стабільним. На жаль, такі ознаки вітчизняному фінансовому законодавству притаманні лише частково. Отже, досить складним питанням щодо реалізації принципу законності у фінансових правовідносинах слід вважати його нормативність. Так, трапляються випадки, коли приймаються закони, які завідомо є такими, що не підлягають виконанню, не забезпечені механізмом реалізації, розроблені без урахування досягнень юридичної техніки або відображають галузеві чи корпоративні інтереси (Еремеев И. А. Реализация принципа законности в деятельности государственного аппарата современной России: политико-правовое исследование : дисс. ... канд. юрид. наук: 12.00.01 / И.А. Еремеев. – Казань, 2005. – С.48).

І.Л. Невзоров вважає, що «законність – це принцип діяльності суб'єктів, втягнутих у правову діяльність, що виражається у суворому та неухильному дотриманні й виконанні ними легітимних норм права з метою реалізації своїх прав та виконання обов'язків, покладених на них легітимним законом» (Невзоров И. Л. Принцип законности в правопри-

менительної діяльності: дисс. ... канд. юрид. наук: 12.00.01. / И.Л. Невзоров. – Х., 2003. – С. 46). На наш погляд, у даному випадку відбувається підміна понять «правова діяльність» і «правові відносини». Із наведеної цитати випливає, що принципу законності мають дотримуватися суб'єкти, «втягнуті у правову діяльність». Публічна фінансова діяльність безсумнівно є правовою діяльністю, тобто органи публічної влади – суб'єкти фінансових правовідносин мають у своїй діяльності дотримуватися принципу законності. Проте не слід забувати, що у фінансовому праві окрім суб'єктів фінансової діяльності, є й інші суб'єкти – фізичні та юридичні особи, яких не слід «вплітати» у фінансову діяльність державно-владних органів, тобто вони не є учасниками цієї діяльності, адже вони у фінансових правовідносинах (як і в будь-яких інших правовідносинах) мають дотримуватися принципу законності. Отже, законність як загальноправовий принцип – це не лише принцип діяльності суб'єктів, втягнутих у правову діяльність, а й інших суб'єктів правовідносин.

У фінансовому праві, коли йдеться про принцип законності, як правило, зазначається, що він є принципом фінансової діяльності. На наш погляд, досить логічним є розмежування принципів фінансового права та фінансової діяльності і нам важливо окреслити особливості реалізації кожного принципу не лише в діяльності, а і у фінансовому праві взагалі.

Вважаємо, що у фінансовому праві і фінансовому процесі вся публічна фінансова діяльність має відповідати принципу законності. Законність дій (тобто, коли діяльність суб'єктів фінансових правовідносин відповідає принципу законності) не слід плутати із підзаконністю. Остання, у свою чергу, стосується, наприклад, нормативно-правових актів, положення яких мають відповідати фінансовим законам та/або нормативно-правовим актам органів виконавчої влади вищого рівня. Принцип законності як загальноправовий принцип у фінансовому праві має всеохоплююче застосування, поширюється на всю публічну фінансову діяльність, на дії всіх суб'єктів фінансового права.

Діордіца І.В.

Академія праці і соціальних відносин ФПУ, завідувач кафедри кримінального права, процесу та криміналістики

ДО ПИТАННЯ ДОКАЗУВАННЯ ПРИ РОЗГЛЯДІ АДМІНІСТРАТИВНИХ СПРАВ ЩОДО ОСКАРЖЕННЯ ПОДАТКОВИХ ПОВІДОМЛЕНЬ-РІШЕНЬ

Згідно з частиною другою статті 71 Кодексу адміністративного судочинства України в адміністративних справах про протиправність рішень, дій чи бездіяльності суб'єкта владних повноважень обов'язок щодо доказування правомірності свого рішення, дії чи бездіяльності покладається на відповідача, якщо він заперечує проти адміністративного позову.